

MEME KANSERİ KONTROL PROGRAMI ÇERÇEVESİNDE “KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ” EĞİTİMLERİ

İsmet Dede

Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı

Kanser, dünyada önemli bir halk sağlık sorunudur. Ülkemizde de kanserle mücadelenin önemi gittikçe artmaktadır. Günümüzde bazı kanserlerden korunmak mümkün olup birçok kanser türü de tedavi edilebilir hastalıklar arasındadır.

Kanserde erken tanı, kanserle mücadelenin temel ilkelerinden biridir. Meme kanserinin, tüm doku ve organları tutan bir hastalık olması nedeniyle, erken tanısı da ancak periyodik kontrollerle mümkün olabilmektedir.

Meme kanseri ülkemizde kadın kanserleri arasında birinci sırada yer almaktadır.

Toplumun meme kanseri konusunda eğitim yoluyla bilgi düzeyinin artırılması ve riskli yaş gruplarına mamografi uygulanması sonucu meme kanserinin topluma getirdiği yük azaltılabilmektedir. Bu çalışmanın ilk turunda 30 ilde 15–49 yaş grubu kadınlara yönelik olarak;

- 1- Meme kanseri konusundaki farkındalığı artırmak
- 2- Kadınları tarama programlarına yönlendirmek
- 3- Erken evrede yakalanan meme kanseri olgularının toplam meme kanseri içindeki yüzdesini arttırmak amaçlanmıştır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün 'Herkesin Sağlık' programı paralelinde ülkemizde de kanserde hedef; **“2020 yılına kadar 65 yaş altı nüfusta tüm kanserleri %10, 2030 yılına kadar akciğer kanserini %25, tüm kanserleri %15 azaltmak”** olarak benimsenmiştir.

Gereç-Yöntem:

Eğitici Eğitimi: 2001 yılından itibaren başlatılan 1. turdaki eğitici eğitimleriyle her ilde 1 doktor ve 1 ebe/hemşire eğitici olarak yetiştirilmiştir. 2005 yılında 51 ilde başlatılan 2. turdaki eğitici eğitimi ile 51 ilden birer doktor ve 1'er ebe/hemşire yetişmiştir.

Saha Personeli Eğitimi (HİE) : 30 ilde başlatılan Sağlık Ocağı Hekimi ve Ebe/Hemşire Eğitimi 2002 yılından itibaren yürütülmekte olup, 1. basamak sağlık personeli eğitimi tamamlanmıştır.

15-49 Yaş Kadınların Eğitimi (Halk Eğitimi) 2002 yılından itibaren yürütülen eğitimler, başlangıçta ebe/hemşire tarafından bir defa verilen 15-20 yaş arasında kendi memesini tanımaya yönelik bilgilendirme eğitimini ve 20-49 yaş arasında da uygulamalı eğitimini kapsamaktadır.

İzlem ve Takip: Ebe/hemşire tarafından 6. ay sonunda 1. Kontrol, 6 ayda bir defa da bilgilendirme amaçlı 2. ve takiben kontroller.

Yöntemi Destekleyen Diğer Çalışmalar:

Annelere, Öğretmenlere, Halk Eğitimi Kursiyerlerine eğitim,
Gebe ve bebek izleniminde bireysel eğitim,
İl Eğitim Programlarına KKMM'nin Entegrasyonu
Düzenlenecek taramalarda "Risk Grupları" konusunda eğitim
Konferans, seminer düzenlenmesi,
İlçe koordinatörleri ve İl Genel Meclis/Belediye Meclis ve eşleri bilgilendirme toplantıları,
Jandarma, polis, üst yönetici eşlerine konferanslar,
Görsel işitsel destekli konferans ve toplantılar,
AÇSAP ve Sağlık Ocaklarına gelenlere halk eğitimleri,
15- 49 yaş izlem çalışmaları,
Halk eğitim kurslarına entegre Sivil Toplum Kuruluşları ile etkinlikler,
Fabrika, mağazalar, iş yerleri, kamu kurumları etkinlikleri
Afiş- bez afiş kullanımı,
Muhtarlar ve imamlara bilgilendirme,
Broşür dağıtımı
Dernek ve vakıflarda bilgilendirme,
Multi Medya kullanımı

Uygulama Birimi; İl Kanser Kontrol Koordinatörünün (Sağlık Müdür Yardımcısı) koordinasyonunda, uygulama birimi Eğitim Şube Müdürlüğüdür. Ancak AÇSAP ve Sağlık Ocakları Şube Müdürlüğü ile koordineli çalışma esastır.

İnsan Kaynakları; Eğitim Şube Müdürü, AÇSAP Şube Müdürü (bazı illerde entegre edildi), Genel Cerrahi, Radyoloji, Patoloji, Onkoloji, Halk Sağlığı, Aile Hekimi Uzmanları, KETEM, Sağlık Ocağı Tabipleri, Sağlık Eğitimcileri, Meslek Dersi (Sağlık) Öğretmenleri, Tıbbi Teknolog, Ebe/Hemşire ve Sağlık Memuru vb.dir.

Eğitim Materyali:

Maket, Afiş, Poster, Broşür vs.
TV, Radyo Programları
Yazılı Basın
Elektronik Ortam

Bulgular:**1. TUR – 30 İlin (2001–2005 yılları) Bulguları:**

SP:KKMM Eğitimi Verilmiş Sağlık Personeli Sayısı: 10.672

KS:KKMM Eğitimi verilmiş 15–49 yaşı Kadın Sayısı: 1.583.717

ŞVS: Şüpheli Vaka Sayısı : 2.259

2. TUR – 51 İlin (2005-2006 yılları) Bulguları

SP:KKMM Eğitimi verilmiş Sağlık Personeli Sayısı: 39.815

KS:KKMM Eğitimi verilmiş 15–49 yaşı Kadın Sayısı: 5.302.042

ŞVS: Şüpheli Vaka Sayısı: 33.694

Sonuçlar:

- Kanser konusunda 15–49 yaşı kadınların farkındalığının artırılması
- Yeni Kanser Erken Teşhis ve Tarama Merkezleri'nin açılması (11 İilde AB Projesi desteğiyle) Toplam 48 KETEM
- 10 ilde daha KETEM açılış işlemlerinin başlatılması
- Kanser Erken Teşhis ve Tarama Merkezlerinden yararlanma yüzdelerinin artırılması
- Erken evre kanser tanısı konulabilmesi